

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О. Б. Жильцов
«_____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Науково-дослідний семінар»

для студентів

спеціальності 032 «Історія та археологія»

освітнього рівня другий (магістерський)

освітньої програми 032 «Історія»

Київ 2020

Розробники: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Драч Оксана Олександрівна

Викладачі: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Драч Оксана Олександрівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) _____

Протокол від ____ . ____ . 2020 р. № ____

Завідувач кафедри _____ (І.В. Срібняк)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми _____)
(назва освітньої програми)

____ . ____ . 20 ____ р.

Гарант освітньої програми _____ (В.М. Михайловський)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____ . ____ . 20 ____ р.

Заступник директора/декана _____ (В.М. Завадський)
(підпис)

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180	
Курс	5	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	48	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	120	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: проаналізувати гендерні аспекти соціальної історії Нового і Новітнього часу Західної цивілізації та методику їх дослідження в контексті світової практики гендерних вчень.

Завдання:

ФК 2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в т.ч. використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно – комунікативні технології та інформаційні бази даних.

ФК 3. Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі.

ФК 4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

ФК 5. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямків та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

ФК 6. Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК 7. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

ФК 8. Вільне володіння та оперування понятійно-категоріальним апаратом в галузі експертної аналітики.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 11. Здатність аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.

ПРН 12. Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням іноземної мови.

ПРН 13. Здатність виявляти ініціативу, яка спрямована на збереження та управління культурною спадщиною.

ПРН 14. Здатність брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів.

ПРН 15. Здатність аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку.

ПРН 16. Здатність визначати інформаційний потенціал конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми.

ПРН 17. Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики.

ПРН 18. Здатність здійснювати експертизу пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

ПРН 19. Здатність обґрунтувати мету та завдання власного дослідження з урахуванням актуальних проблем сьогодення.

ПРН 20. Здатність узагальнювати результати власного дослідження.

ПРН 21. Здатність використовувати квантифікаційні методи аналізу історичних джерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	індивідуальні	
Змістовий модуль І. Гендерні аспекти соціальної історії Нового і Новітнього часу Західної цивілізації							
Тема 1. Жінка в умовах модерних викликів (к. XVIII – середина XIX ст.): накопичені традиції та ідеали.	23	-	6	-	-	-	17
Тема 2. Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): приватна сфера.	26	-	8	-	-	-	18
Тема 3. Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): публічна сфера.	23	-	6	-	-	-	17
Тема 4. Освітній вимір модерних трансформацій: становлення вищої і середньої жіночої освіти в Європі (друга половина XIX – початок XX ст.).	23	-	6	-	-	-	17
Тема 5. Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну.	24	-	6	-	-	-	18
Тема 6. Трансформації громадсько-політичної активності жінок (кінець XVIII – початок XXI) ст.	25	-	8	-	-	-	17
Тема 7. Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.	24	-	8	-	-	-	16
Модульний контроль	12						
Разом за змістовим модулем	180		48				120
Усього годин	180		48				120

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I Гендерні аспекти соціальної історії Нового і Новітнього часу Західної цивілізації

Семінарське заняття № 1. (6 год.)

Тема: Жінка в умовах модерних викликів (к. XVIII – середина XIX ст.): накопичені традиції та ідеали

Мета: проаналізувати основні тенденції в сімейно-шлюбній сфері європейської цивілізації Нового часу; з'ясувати усталені соціальні ролі жінки; виокремити поведінкові стандарти, практики соціальної репрезентації, форми комунікації.

Питання до обговорення

1. Гендерні студії та історія жінок як напрям сучасної науки. Методологія гендерних досліджень.
2. Шлюбні стратегії родини. Обрання чоловіка. Патріархальний шлюб. Шлюб за угодою. Шлюб за коханням. Ознаки респектабельного подружнього життя.
3. Розлучення. Стара діва. Удова. (Жіночі долі. Луїза Астон. Лілі Браун. Жорж Санд.). Образи сімейного життя європейських (російський) консерваторів початку XIX ст. Криза патріархатної сім'ї.
4. Материнство як кульмінація реалізації жінки в європейській культурі XIX ст. Ідеал жінки-матері: королева Вікторія, Луїза Прусска, імператриця Олександра Федорівна (дружина Миколи I). Узагальнений образ ідеальної матері. Матері-одиначки. Матері і держава.
5. Дім, сім'я, рідня в житті жінки. «Сім'я – це жіноча робота». Жінка і традиційна дворянська культура. Роль домогосподарки у представників середнього класу (на моделі англійської і німецької літератури). Епістолярна культура як форма комунікації і репрезентації жінок.
6. Нові образи жіночості епохи романтизму і творах Ж. Санд.

Література

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 536 с.
2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
3. Белова А. В. «Женское детство» в дворянской культуре XVIII — середины XIX века // Социальная история. Ежегодник. 2008. СПб. : Алетейя, 2009. – С. 23-46.
4. Белова А. В. «Четыре возраста женщины». Повседневность русской провинциальной дворянки конца XVIII – первой половины XIX в. СПб.: Алетейя, 2014. 480 с.

5. Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст. С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с.Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks//Psihol/Bovuar/index.php
6. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. – 2008. – № 9–10. – С. 156-162. – Режим доступу: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
7. Егерова Т.А. «Вдохновенная чистой любовью, ты мой ангел-покровитель, главный по Боге»: русские консерваторы начала XIX века в личной жизни. // Социальная история: Ежегодник. – М., 2011. – С.25- 47.
8. Мартианова И.Ю. «Чужие дети»: из истории жизни дореволюционного дворянства// Социальная история: Ежегодник. – М., 2011. – С. 49-76.
9. Морозова О. М. Ульяновы. Семья донских казаков за сто лет // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 298-318.
- 10.Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступу: <https://history.wikireading.ru/208617>
- 11.Репина Л. П. История брака и семьи в гендерной перспективе // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 5-22.
- 12.Репина Л.П. От «домашних дел» к «делам государства»: гендер и власть в историческом контексте / Л.П. Репина // Гендер и власть в историческом контексте / Диалог со временем 19 (2007). С. 5-27. – Режим доступу: <http://roii.ru/dialogue/19.pdf>
- 13.Стогова А. В. Друг семьи: круги общения супругов во Франции XVII века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 241-265.
- 14.Солодянкина О. Ю. Московская гувернантка К. Клермонт — падчерица У. Годвина // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. – 2008. – Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С.282-297.
- 15.Эконен К. Творец, субъект, женщина: стратегии женского письма в русском символизме / К. Эконен. – М.: НЛЮ, 2011. – 400 с.
- 16.Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women's Movement 1855–1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.
- 17.Evans R.J. The Feminists. Women's Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840–1920. N.Y.,1977.
- 18.Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
- 19.Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
- 20.Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
- 21.Engel B.A. Women in Russia, 1700–2000. Cambridge, 2004.

22. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian's Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.

Семінарське заняття № 2 (8 год.)

Тема: Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): приватна сфера

Мета: опанувати основні вектори трансформацій у сфері приватного життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі життєдіяльності відомих діячок довгого «XIX» ст.

Питання до обговорення:

1. Концепція гендерної сепарації приватної і публічної сфери. Поняття «дім» і «приватне життя». Дім – жіночий простір. Роль жінки у відтворенні приватного життя. Дім XIX ст. – віддзеркалення жіночості. Інтер'єр, затишок і комфорт помешкань середнього стану (робітників). Фемінізація домашньої роботи. Спеціальна література з організації домогосподарства. Домашня прислуга.
2. Кровноспоріднені / сімейні зв'язки – зона жіночої відповідальності. Жіночі стратегії підтримання контактів і забезпечення процвітання / виживання родини. Жіночий епістолярій.
3. Парадигми жіночого виховання. Авторитет матері під загрозою («доньки говорять матері «Ти» і поводяться ніби з подругою»). Інтелектуальні біографії жінок, які «зробили себе самі» (Марія Трубнікова, Надія Стасова, Анна Філософова, Анна Енгельгардт, Надія Білозерська, Варвара Тарновська, Марія Цебрикова; Олімпія Савію з Туріна). Добропорядність і цнотливість дівчини: зовнішні ознаки (вінок із роз (роз'єр) у Франції; біла роза на поясі на балах в Італії).
4. Жіноче дозвілля: усталені форми самовияву, вектори інтересів. «Читай мало, але читай гарно»; «чесна дівчина не читає книг про любов». Список дозволених праць для читання. Бали в житті аристократки. Розширення простору: міграції і подорожі. Мандрівниці, прочанки. Жанна Дьєлафуа – жінка-археолог. Нові форми дозвілля модерної доби: цирк, кінематограф, театр, танці, клуби, гуртки.
5. Регулювання питань статевої моралі. Секс і сексуальність Нового часу. Вікторіанська епоха і мораль. Сексуальність і репутація жінки. Подвійний стандарт. Право на жіночу сексуальність. Художня література XIX ст. щодо права жінок на любов і почуття (образ антигероїнь А. Кареніна, Е. Боварі). Камілла Клодель «Відмова».
6. Урбанізація і трансформації сексуальності. Місто – символ небезпеки і гріха. Дискусії щодо сексуальної поведінки в шлюбі. Праці Елен Кей. Небезпечна сексуальність: проституція, одностатева прихильність. Законодавство щодо проституції в Європі. «Жінки без чоловіків»: (розлучення, вдівство), жінки-одиначки. Одинокість – це життя серед чужих.

Література

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. —536 с.
2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
3. Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст. С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с. Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks//Psihol/Bovuar/index.php
4. Кей Э. Любовь и брак: Эволюция любви / пер. со швед. В.М. Нежиной. М.: Книжный дом «Либроком», 2015. 456 с.
5. Милль Дж. Ст. Подчиненность женщины / Пер. с англ. М. Вовчка; предисл.М. Цебриковой. – С.Пб.: Тип. А. Каспари, 1870. – 258 с.
6. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/208617>
7. Толстой Л.Н. Анна Каренина: Роман в 8 ч. / Авт. вступ. ст. Н. Крутикова. – К.: Дніпро, 1989. – 683с.

Семінарське заняття № 3 (6 год.)

Тема: Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): публічна сфера.

Мета: студіювати основні вектори трансформацій у публічній сфері життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі суспільної реалізації відомих діячок довгого «XIX» ст.

Питання до обговорення:

1. Экспорт ідеї дому. Материнство і дитинство як цілі жіночої благодійності. Філантропічні організації в Європі. Від благодійності до соціальної роботи. Боротьба проти проституції (Джозефіна Батлер). Міжнародні конгреси.
2. Робота задля прожиття в XIX ст. Економіка домогосподарства. Надомна робота. Розподіл праці на чоловічу і жіночу. Працююча жінка: можливості реалізації і спектр доступних професій. Освіта, турбота, допомога – засади «жіночих професій».
3. Геніальність і жінки: можливості репрезентації. Жінка в культурному процесі (Джейн Остін, Жермена Сталь, Жорж Санд, Марія Башкірцева). Жінки-художниці. Роза Боньор, Беатрікс Поттер. Леон Берто і «Союз жінок художниць і архітекторок». Камілла Клодель. Катерина Антонович: непростий шлях студіювання мистецтва.

Актриса, балерина, танцівниця (С. Бернар, М. Кшесинська, М. Харі, А. Дункан)

4. (С)творення модерної жінки: уявне і реальне. Католицька модель. Ідентифікація католицької жінки. Анна Марія Модзоні – представниця італійського фемінізму і «доведення вищого характеру жінки». Новий феномен – фемінізація духовенства у Франції (XIX ст.). «Активні жінки» - замість жінок-благодійниць. Жіночі відділення католицького союзу та їх діяльність. Протестантська жінка: пробудження. Пасторські дружини. Дияконеса. Протестантський фемінізм. Протестантські благодійниці. Єврейська жінка: учасниця берлінського салону, мешканка Східної Європи, емігрантка до Америки.
5. Самосвідомість працюючих жінок. «Нова жінка» в інтерпретації Олександри Коллонтай. Нові жіночі професії початку XX ст. Жінки-льотчиці. Жінки-науковці. Жінки-політики. Жінки-громадські діячки (А.М. Коллонтай).
6. Жінки і карний кодекс. Види і форми покарань (звалтування, аборти і дітовбивства). Трансформації цивільного і сімейно-шлюбного законодавства щодо жінок. Адюльтер. Батьківські права. Право заміжніх жінок на працю.

Джерела:

1. Чернышевский Н.Г. Что делать? Из рассказов о новых людях. – М.: Правда, 1980. – 527 с.
2. Ковалевская С.В. Воспоминания и письма. – М.: Изд-во АН СССР, 1951. – 573 с.
3. Дьяконова Е.А. Дневник русской женщины. – М.: Из-ский дом Международного ун-та в Москве, 2006. – 672 с. – (Серия «Зерно вечности»).
4. Башкирцева М. Дневник Марии Башкирцевой / пер. с фр. под ред. Л.Я. Гуревич. М.: Искусство, 2001. 557с.
http://az.lib.ru/b/bashkircewa_m_k/text_1884_dnevnik.shtml
5. Башкирцева М. Переписка с Ги де Мопассаном.
<http://www.ndolya.ru/zhslovo/sv/mb/index.php?r=let>
6. Вишневская М. Дневник Харьковской гимназистки. – Харьков: Харьковский частный музей городской усадьбы, 2007. – 158 с.
7. Суровцова Н. Спогади. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. – 432 с.
8. Русова С. Мемуари. Щоденник. – К.: Поліграф-книга, 2004. – 544 с.
9. Авилова Л.А. Рассказы. Воспоминания. – М.: Советская Россия, 1984. – 336 с.
10. Андреева-Бальмонт Е.А. Воспоминания / Подг. текста, предисловие Л.Ю. Шульман; Примеч. А.Л. Паниной и Л.Ю. Шульман. – М.: Изд-во имени Сабашниковых, 1997. – 560 с. – (Записки Прошлого). – Режим доступа: <http://www.a-z.ru/women/texts/balmonr.htm>

Література

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. —536 с.
2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
3. Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст. С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с. Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Bovuar/index.php
4. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/208617>
5. Стайтс Р. Женское освободительное движение в России: Феминизм, нигилизм и большевизм, 1860-1930 / Пер. с англ. — М.: РОССПЭН, 2004. — 616 с.
6. Юкина И.И. Русский феминизм как вызов современности / И.И. Юкина; под ред. Т.А. Мелешко. — СПб.: Алетейя, 2007. — 544 с. — (Серия «Феминисткаская коллекция»).
7. Юкина И.И. Формирование феминистской идеологии в пореформенной России (Вторая половина XIX – начало XX веков) // Женщины в истории: возможность быть увиденным: Сборник научных статей / Гл. ред. И.Р. Чикалова. — Минск: БГПУ, 2002. — Вып. 2. — С. 229-240.
8. Драч О. Концепт «нової жінки» в інтерпретації О. Коллонтай / О. Драч, А. Шаматова // Наукові записки Тернопільського нац. педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. — Тернопіль, 2016. — Вип. 1. — Ч. 3. — С. 22-26. — Режим доступа: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusk/hystory/2016_1_3.pdf
9. Пиетров-Эннкер Б. «Новые люди» России: Развитие женского движения от истоков до Октябрьской революции / Пер. с нем. Ю.П. Шаттона; Под ред. М.П. Мохначевой. — М.:РГГУ, 2005. — 444 с.
10. Поршаков А. «Пусть женщины летают!». — Режим доступа: <http://proshakov.livejournal.com/298536.html>

Семінарське заняття № 4 (6 год.)

Тема: Освітній вимір модерних трансформацій: становлення вищої і середньої жіночої освіти в Європі (друга половина XIX – початок XX ст.).

Мета: вивчити чинники і соціальні умови становлення жіночої освіти Нового часу; з'ясувати особливості процесу допуску жінок до вищої школи в різних країнах; виокремити бар'єри та стереотипи, які супроводжували емансипацію в освітній сфері.

Питання до обговорення:

1. Жіноча освіта в Європі – питання релігійне, політичне, етнічне. Стереотипи, упередження і міфотворчість на шляху зрівняння рівнів і змістових компонентів чоловічої і жіночої освіти.
2. Світська (публічна) модель жіночої освіти Нового часу: варіативність у країнах Європи (Англія, Франція, Бельгія, Німеччина). «Жінки мають належати чи науці, чи церкві» Ж. Феррі, 10 квітня 1870 р.
3. Досягнення в розвитку середньої чоловічої і жіночої освіти в Європі, США, Російській імперії і в Україні модерної доби. Гімназистка – школярка модерного міста: ціннісні орієнтири, світогляд, професійні можливості.
4. Політика державної влади у сфері вищої жіночої освіти: світові тенденції і національний досвід. Допуск жінок до університетів. Європейська університетська практика жінок із Російської імперії.
5. Створення системи вищих жіночих курсів у Російській імперії (Наддніпрянській Україні). Роль громадськості у становленні вищої жіночої освіти. Організація і діяльність Київських вищих жіночих курсів.
6. Навчальний процес на ВЖК. Динаміка контингенту і матеріальне становище курсисток. Форми соціальної підтримки слухачок. Повсякдення курсисток модерної доби: очікування і реалії.
7. Правові засади функціонування вищої жіночої освіти в Російській імперії: можливості працевлаштування випускниць, правові гарантії курсисток, законодавство у сфері жіночої праці на початку ХХ ст. Культурницький потенціал випускниць ВЖК.
8. Науково-педагогічна інтелігенція в Російській імперії: соціальний статус, матеріальне становище і повсякдення.

Література:

Антология педагогической мысли России второй половины XIX в. – нач. XX вв. – М. : Педагогика, 1990. – 477 с.

Вірченко В. В., Коцур А. П. Жіночі навчальні заклади у м. Києві (1861-1920 рр.) / – К.–Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 196 с.

Днепров Э. Д. Российское образование в XIX – начале XX века. – М.: Мариос, 2001. – Т. 2.: Становление и развитие системы российского образования (историко-статистический анализ). – 329 с.

Драч О. О. Вища жіноча освіта в Російській імперії другої половини XIX – початку ХХ ст. – Черкаси: Вертикаль, 2011. – 532 с.

Драч О. О. Суспільний статус учителя початкової школи Наддніпрянщини періоду ринкових трансформацій (друга половина XIX – початок ХХ ст.) // України Соборна: Збірник наукових статей. – Вип. 4. – Т. 1. – К., 2006. – С. 306-310.

Драч О. О. Формування системи оплати праці сільського вчителя в Україні (друга половина XIX – початок ХХ ст.) // Український селянин: Збірник наукових праць. – 2005. – Вип. 9. – С. 48-50.

Иванов А. Е. Высшая школа России в конце XIX – начале XX века. – М. : Академия наук СССР, Институт истории СССР, 1991. – 392 с.

Иванов А. Е. Дискуссия о проблемах высшего педагогического образования в России на рубеже XIX-XX веков // Педагогика. – 1999. – № 6. – С. 18-34.

Иванов А. Е. Студенческая корпорация России конца XIX – начала XX века: опыт культурной и политической самоорганизации. – М. : Новый хронограф, 2004. – 408 с.

Иванов Е. В. Феномен свободного воспитания в истории педагогики Западной Европы. – Великий Новгород : НовГУ, 2001. – 119 с.

Кобченко К. А. «Жіночий університет Святої Ольги»: історія Київських вищих жіночих курсів. – К. : МП «Леся», 2007. – 271 с.

Котлова Т.Б. Повседневная жизнь женских гимназий на рубеже XIX – XX веков // Российское общество. Гендерное измерение. Сборник научных статей. – Иваново, 2006. – С. 128-147.

Певзнер М. Н. Реформаторское движение в педагогике Западной Европы конца XIX – начала XX вв. – Новгород: НовГУ, 1996. – 181 с.

Сапрыкин Д. Л. Образовательный потенциал Российской империи. – М. : ИИЕТ. РАН, 2009. – 176 с.

Степанович Е. П. Высшая специальная школа на Украине (конец XIX – начало XX вв). – К. : Наукова думка, 1991. – 100 с.

Семінарське заняття № 5 (6 год.)

Тема: Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну.

Мета: вивчити основні напрями і тенденції змін виявів жіночності в епоху модерну; виокремити парадигму світогляду «нової жінки»; з'ясувати нові візуальні образи жінки в масовій культурі.

Питання до обговорення:

1. Трансформації характеристик жіночності: архетипи (мадонна, спокусниця, муза) доби Нового часу. Роботи Марі Кассатт «Купання», Густав Клімт «Юдиф», Ежен Делакруа «Свобода, яка веде народ». Жіночий модерн: нові форми краси і зовнішній вигляд. Жіноча тілесність: теоретичні підходи і перспективи дослідження. Позитивність чуттєвості і ніжності в тілесності.
2. Жіночість як питання зовнішнього вигляду. Соціальний вимір тілесної поведінки: одяг – ключ до соціальної мобільності (плаття як демонстрація / заява). Жінка в масовій культурі: двоїстість образу. Джордж Елгар Хігс триптих «Жіноча місія» («Супутниця мужності»). Масові образи жіночості (листівки, «святі поштівки», гравюри, літографії, еротичні / порно фото). Жіночі альбоми з малюнками, альбоми з фотографіями. Модні плакати, ілюстрації жіночих журналів. Реклама і жіночість у контексті зовнішності і предметності: одяг, косметика, аксесуари.

3. Новий жіночий етос: від тендітної панночки до курсистки і працюючої жінки. Раціоналізація використання часу: новий режим дня. Жінка-фахівець (Н. Сулова, С. Ковалевська, В. Кашеварова-Руднева, А. Шабанова, Н. Полонська-Василенко). Образ витонченої інтелектуалки (Зінаїда Гіпіус, Анна Ахматова, Теффі). «Нова жінка» в інтерпретації О. Коллонтай. Тип жінки-революціонерки (К. Брешко-Брешковська, В. Засуліч, В. Фігнер, І. Арманд, Р. Люксембург, К. Цеткін, О. Коллонтай). Жінка-робітниця.
4. Модерна жінка: узагальнені національні втілення. Жінка-службовець. Новий стиль життя: впевненість, енергійність, незалежність жінок. Нові заняття: керування авто, теніс, плавання, джаз, мистецтво Африки. Американський стиль 1920-х рр. Жіночі типи Англії і Франції: від матері до «вільної дівчини». Тип «гарсон».
5. Образ і втілення радянської жінки 1920 – 1930-х рр. Революційна ідея ліквідації сфери «приватного життя». Побут на колективних засадах. Розширення прав жінок: легалізація абортів, цивільний шлюб, спрощення процедури розлучення.
6. Сімона де Бовуар і її вплив на жіночу самосвідомість. Праця «Друга стаття». 1960 – 1970-ті роки: всплекс фемінізму.
7. Модель радянської жінки: реалії свободи і рівності.

Література:

1. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epoxi/>
2. Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст. С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с. Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks//Psihol/Bovuar/index.php
3. Драч О. Концепт «нової жінки» в інтерпретації О. Коллонтай / О. Драч, А. Шаматова // Наукові записки Тернопільського нац. педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль, 2016. – Вип. 1. – Ч. 3. – С. 22-26. – Режим доступу: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/hystory/2016_1_3.pdf
4. Коллонтай А. Новая женщина / А. Коллонтай // Современный мир. – 1913. – № 9. – С. 151-185.
5. Красовский Ю. А. Женщина русской революции. Литературные и психологические аспекты архива Веры Фигнер // Встречи с прошлым. М., 1982. Вып. 4. С. 348-383.
6. Милюкова А. Общественное настроение 60-х годов и Анна Павловна Философова / А. Милюкова // Сборник памяти Анны Павловны Философовой: статьи и материалы. – Пг., 1915. – Т. 2. – С. 35-46.
7. Млечин Л.М. Коллонтай. — М.: Молодая гвардия, 2013. — 479 с.

8. Тыркова А. В. Анна Павловна Философова и ее время. – Пг, 1915. – 487 с.
9. Стайтс Р. Женское освободительное движение в России: Феминизм, нигилизм и большевизм, 1860-1930 / Р. Стайтс; Пер. с англ. – М.: РОССПЭН, 2004. – 616 с.
10. Сім фільмів, які змінили уявлення про кохання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/culture/2017/02/10/222551/>
11. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступу: <https://history.wikireading.ru/208617>
12. Пиетров-Эннкер Б. «Новые люди» России: Развитие женского движения от истоков до Октябрьской революции / Б. Пиетров-Эннкер; Пер. с нем. Ю.П. Шаттона; Под ред. М.П. Мохначевой. – М.: РГГУ, 2005. – 444 с.
13. Эконен К. Творец, субъект, женщина: стратегии женского письма в русском символизме / К. Эконен. – М.: НЛО, 2011. – 400 с.
14. Розділ 5.5. Радянська жінка: трансформації гендерної ідентичності // Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник для шкіл. – Режим доступу: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1334232211>

Семінарське заняття № 6 (8 год.)

Тема: Трансформації громадсько-політичної активності жінок (кінець XVIII – початок XXI) ст.

Мета: вивчити форми громадсько-політичної активності жінок Нового і Новітнього часу; з'ясувати вектори трансформацій громадянських прав і свобод жінок за різних політичних режимів.

Питання до обговорення:

1. Громадянки без громадянських прав: участь жінок у революційних рухах. Доньки свободи і громадянки революції. (Велика французька революція, Російська революція 1917 р., Листопадова революція в Німеччині 1918 р.). Досягнення загального виборчого права жінками в XX ст.: історична ретроспектива. Рух суфражисток.
2. Жінка і суспільні потрясіння XX ст. Перша світова війна: освоєння жінками нових соціальних ролей. Соціальні експерименти тоталітаризму і жінка. Становище жінки в СРСР. Інтерпретації жіночої сутності фашистськими режимами. Політики Б. Мусоліні щодо італійських жінок. Гендерна політика націонал-соціалізму. Друга світова війна: жінка в чоловічому просторі. Щоденник Анни Франк.
3. Емансипація під контролем: освіта і праця жінки у XX ст. Жіноча зайнятість: робота чи родина? Працююча мати чи домогосподарка? Материнство і державна політика (Третій рейх, Країни Скандинавії, США, Франція). Новий режим материнства. «Жіноче питання» у СРСР: рівність досягнуто (Конституція СРСР 1936 р.). 27 червня 1936 р. Постанова ЦВК і РНК СРСР, якою ускладнено розлучення, встановлено карну відповідальність за несплату аліментів, заборону абортів.

Нормативні джерела:

Декрет Раднаркому України «Про громадянський шлюб і про ведення книг запису актів громадянського стану» від 20 лютого 1919 р.

Кодекс законів про сім'ю, опіку, шлюб і акти громадянського стану УСРР (1926).
— Режим доступу:
https://leksika.com.ua/14470309/legal/kodeks_zakoniv_pro_simyu_opiku_shlyub_i_akti_gromadyanskogo_stanu_usrr_1926

Постанова ЦВК та РНК СРСР від 27 червня 1936 р. «Про заборону абортів, збільшення матеріальної допомоги породіллям, встановлення державної допомоги багатосімейним, розширення сітки пологових будинків, дитячих ясел і дитсадків, посилення кримінального покарання за несплату аліментів і про деякі зміни в законодавстві про розлучення».

Указ Президії Верховної Ради СРСР від 8 липня 1944 р. «Про збільшення державної допомоги вагітним жінкам, багатодітним і самотнім матерям, посилення охорони материнства і дитинства і заснування ордена «Материнська слава» і медалі «Медаль материнства».

Література:

1. Бебель А. Жінчина и социализм. М.: ГИПЛ, 1959. URL: http://leftinmsu.narod.ru/polit_files/books/bebel_woman.html
2. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: Жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20—30 рр. ХХ ст. // Народознавчі зошити. — Серія Історична. — 2014. — № 1 (115). — С. 29-37.
3. Ермаков А. М. Нацистское воспитание в женских трудовых лагерях // Социальная история: Ежегодник. — М., 2011. — С. 326-356.
4. Макеев С. Красные девицы, белые девицы // Совершенно секретно. — 2008. — Вып. 224. — № 1. — С. 34-36.
5. Млечин Л.М. Коллонтай. — М.: Молодая гвардия, 2013. — 479 с.
6. Красовский Ю. А. Жінчина русской революции. Литературные и психологические аспекты архива Веры Фигнер // Встречи с прошлым. М., 1982. Вып. 4. С. 348-383.
7. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступу: <https://history.wikireading.ru/208617>
8. Розділ 5.5. Радянська жінка: трансформації гендерної ідентичності // Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник для шкіл. — Режим доступу: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1334232211>
9. Сенявская Е.С. Женщины освобожденной Европы глазами советских солдат и офицеров
10. (1944-1945 гг.) // Электронный научный журнал «Социальная история». 2013. Выпуск 2 (2). — С. 53-62.
11. Текуева М.А. «Решение» женского вопроса в Кабардино-Балкарии в 1917-1941 гг. // Социальная история: Ежегодник. — 2008. — СПб.:Алетейя, 2009. — С. 303-329

12. Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women's Movement 1855–1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.
13. Evans R.J. The Feminists. Women's Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840–1920. N.Y., 1977.
14. Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
15. Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
16. Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
17. Engel B.A. Women in Russia, 1700–2000. Cambridge, 2004.
18. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian's Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.

Семінарське заняття № 7 (8 год.)

Тема: Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.

Мета: опанувати сутнісні трансформації жіночого одягу XIX-XX ст.; виокремити чинники та форми нових репрезентацій жіночої моди в різні історичні епохи; виявити персоналії впливових дизайнерів і їхній внесок у жіночий образ.

Питання до обговорення:

1. Гендерні аспекти моди: емансипація другої половини XIX ст. і трансформації жіночого костюму. Корсет: нова історія з 1810 р. Епоха кринолінів. Одяг працюючої жінки.
2. Перша світова війна і більшовицький переворот 1917 р. та їх вплив на стиль життя і костюм жінки. Жінка-комісар.
3. «Золоті двадцяті»: новий жіночий образ. Стиль ар-деко. Коко Шанель і її вплив на жіночу моду.
4. Мода у СРСР. Контруктивісти і вирободяг. Н.П. Ламанова і нова радянська мода. Скульптор Віра Мухіна і бачення жінки. Часопис «Мистецтво одягатися».
5. Трансформації жіночої моди в XX ст.: від дівчини Гібсона до стиля «унісекс». Модні тенденції 1930-х років. Ельза Скіапареллі. «Брюки – для жінок».
6. Крістіан Діор і висока мода: новий погляд. Досконала жіночість: образ Мерілін Монро. Суперміні 1960-1970-х рр. Панування стилю «унісекс» у 1980–2000-х роках.

Література:

1. История женщин на Западе : в 5 т. Т. V. Становление культурной идентичности в XX столетии / Под общ. ред. Ж. Дюби и М. Перро; под ред. Ф. Тебо; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. — 624 с.

2. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshhiny-novoj-epochi/>
3. Айвазова С. [Симона де Бовуар: этика подлинного существования](#). – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks//Psihol/Bovuvar/index.php
4. Айвазова С. Свобода и равенство советских женщин // Русские женщины в лабиринте равноправия. Очерки политической теории и истории [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
5. Винсент С. Анатомия моды: манера одеваться от эпохи Возрождения до наших дней. М.: НЛО, 2016. — 284 с. — (Библиотека журнала "Теория моды").
6. Голсуорси Дж. Сага о Форсайтах. – М.: Аст, 2010. – 880 с. – Режим доступа: <https://www.livelib.ru/book/1000262338-saga-o-forsajtah-dzhon-golsuorsi>
7. Дзеконьска-Козловска А. Женская мода XX в. / пер. с польск. М.: Легкая индустрия, 1977. 296 с. <http://fashionlib.ru/books/item/f00/s00/z00000006/st000.shtml>
8. Зелинг Ш. Мода. Век модельеров 1900-1999. Koln: Konemann, 2000. - 655 с.
9. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/208617>

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль I	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	24	24
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	24	250
Робота на практичному занятті	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
Виконання модульної роботи	25	6	150
Максимальна кількість балів		459	
Розрахунок коефіцієнта		100/459 = 0.217	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота № 1. (17 год.)

Тема: Жінка в умовах модерних викликів (к. XVIII – середина XIX ст.): накопичені традиції та ідеали

Мета: проаналізувати основні тенденції в сімейно-шлюбній сфері європейської цивілізації Нового часу; з'ясувати усталені соціальні ролі жінки; виокремити поведінкові стандарти, практики соціальної репрезентації, форми комунікації.

Завдання А:

Використовуючи нижченаведені джерела, репрезентуйте світ жіночих цінностей, мрії, форми їх втілення, спосіб життя, притаманні жінкам доби Просвітництва й епохи романтизму.

Сталь Ж. Коринна, или Италия. URL: <https://www.e-reading.club/book.php?book=1031323>

Санд Ж. Консуэло / пер. з рос. Віктор Бойко. Х. : Фоліо, 2011. 763 с.

Санд Ж. Индианна // Жорж Санд. Собрание сочинений в 10 томах. Том I. СПб.: СП "Интербрук"Русь", 1992. URL: <http://www.lib.ru/INOOLD/SAND/indiana.txt>

Шегель Ф. Люцинда // [Избранная проза немецких романтиков: в двух томах. – М., 1979. – Т.1. – С. 117-204.](#)

Джейн Остин. Гордість й упередження. – Режим доступу: <http://www.e-reading.club/book.php?book=1025979>

Твори Шарлотти Бронте, Емілії Бронте та Джордж Еліот.

Руссо Ж.-Ж. Еміль, или о воспитании [Електронний ресурс]. — Режим доступу http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/galag/12.php

Вулф В. Жінки та розповідна література // Незалежний культурологічний часопис «І». — 2000.— № 17. — С. 78-86.

Вулф В. Власний простір / Переклав Ярослав Чердаклі. — Київ: Альтернативи, 1999. — 111 с.

Завдання Б:

I. Опрацювати наведені нижче наукові статті і їй представити узагальнену модель жіночого дитинства (етапи, завдання і чинники виховання, ідеали, форми і методи прищеплення, поведінкові норми тощо).

II. Опрацювати наведені нижче наукові статті і представити узагальнену модель взаємовідносин у дворянській родині (стиль спілкування подружжя, відношення до дітей, форми вияву батьківської турботи, проведення вільного часу, коло інтересів, розподіл обов'язків, спілкування з родичами тощо).

Результати дослідження оформити у вигляді наукової доповіді (можливо з мультимедійною презентацією).

1. Белова А. В. «Женское детство» в дворянской культуре XVIII — середины XIX века // Социальная история. Ежегодник. 2008. СПб. : Алетея, 2009. — С. 23-46.
2. Белова А. В. «Четыре возраста женщины». Повседневность русской провинциальной дворянки конца XVIII – первой половины XIX в. СПб.: Алетея, 2014. 480 с.
3. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. – 2008. – № 9–10. – С. 156-162. – Режим доступу: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
4. Егерова Т.А. «Вдохновенная чистой любовью, ты мой ангел-покровитель, главный по Боге»: русские консерваторы начала XIX века в личной жизни. // Социальная история: Ежегодник. М., 2011. С.25- 47.
5. Мартианова И.Ю. «Чужие дети»: из истории жизни дореволюционного дворянства// Социальная история: Ежегодник. – М., 2011. — С. 49-76.
6. Репина Л. П. История брака и семьи в гендерной перспективе // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С. 5-22.
7. Стогова А. В. Друг семьи: круги общения супругов во Франции XVII века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С. 241-265.
8. Эконен К. Творец, субъект, женщина: стратегии женского письма в русском символизме / К. Эконен. М.: НЛО, 2011. 400 с.
9. Фигнер В.Н. Автобиографические данные // Фигнер В.Н. Полное собр.соч. Т.5. Режим доступу: http://narovol.narod.ru/art/lit/figner55_1.htm

Самостійна робота № 2 (18 год.)

Тема: Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): приватна сфера

Мета: опанувати основні вектори трансформацій у сфері приватного життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі життєдіяльності відомих діячок довгого «XIX» ст.

Завдання:

I. Опрацювати наведені нижче наукові статті і монографії та представити узагальнену модель трансформацій статевої моралі, свободи любові, а також шлюбу і розлучення в різних країнах на основі праці Е. Кей.

II. Опрацювати наведені нижче матеріали і представити погляди на ролі і призначення жінки, сформовані на середину XIX ст. (за статтею М.К. Цебрикової «Підпорядкування жінки»).

Результати дослідження оформити у вигляді наукової доповіді (можливо з мультимедійною презентацією).

[Цебрикова М.К. Предисловие к книге Джона Стюарта Милля "Подчиненность женщины"\[Електронний ресурс\] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm)

1. Кей Э. Любовь и брак: Эволюция любви / пер. со швед. В.М. Нежиной. М.: Книжный дом «Либроком», 2015. 456 с.
2. Толстой Л.Н. Анна Каренина: Роман в 8 ч. / Авт. вступ. ст. Н. Крутикова. – К.: Дніпро, 1989. – 683с.
3. Веремченко В. А. Взаимоотношения родителей и детей в дворянских семьях России (вторая половина XIX — начало XX в.): этапы эволюции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С. 184-211.
4. Голикова С. В. Семья и... ясли. Страница предыстории // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С.319-339.

Самостійна робота № 3 (17 год.)

Тема: Формування образу нової європейської жінки (кінець XVIII – початок XX ст.): публічна сфера.

Мета: студіювати основні вектори трансформацій у публічній сфері життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі суспільної реалізації відомих діячок довгого «XIX» ст.

Завдання А: Опрацюйте обране джерело і реконструйте світогляд жінки модерної доби. Результати дослідження оформіть рефератом з обов'язковим

посиланням і аргументацією основних положень, спираючись на текст джерела.

11. Ковалевская С.В. Воспоминания и письма. – М.: Изд-во АН СССР, 1951. – 573 с.
12. Дьяконова Е.А. Дневник русской женщины. – М.: Изд-во дом Международного ун-та в Москве, 2006. – 672 с. – (Серия «Зерно вечности»).
13. Башкирцева М. Дневник Марии Башкирцевой / пер. с фр. под ред. Л.Я. Гуревич. М.: Искусство, 2001. 557с.
http://az.lib.ru/b/bashkircewa_m_k/text_1884_dnevnik.shtml
14. Башкирцева М. Переписка с Ги де Мопассаном.
<http://www.ndolya.ru/zhslovo/sv/mb/index.php?r=let>
15. Вишневская М. Дневник Харьковской гимназистки. – Харьков: Харьковский частный музей городской усадьбы, 2007. – 158 с.
16. Суровцова Н. Спогади. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. – 432 с.
17. Русова С. Мемуари. Щоденник. – К.: Поліграф-книга, 2004. – 544 с.
18. Фигнер В.Н. Запечатленный труд. Воспоминания в 2-х томах. Т. 1. М.: Мысль, 1964. – Режим доступа: http://az.lib.ru/f/figner_w_n/text_0080.shtml
19. Фигнер В.Н. Автобиографические данные // Фигнер В.Н. Полное собр.соч. Т.5. Режим доступа: http://narovol.narod.ru/art/lit/figner55_1.htm
20. Авилова Л.А. Рассказы. Воспоминания. – М.: Советская Россия, 1984. – 336 с.
21. Андреева-Бальмонт Е.А. Воспоминания / Подг. текста, предисловие Л.Ю. Шульман; Примеч. А.Л. Паниной и Л.Ю. Шульман. – М.: Изд-во имени Сабашниковых, 1997. – 560 с. – (Записки Прошлого). – Режим доступа: <http://www.a-z.ru/women/texts/balmonr.htm>

Завдання Б: Опрацювати тексти з колекції «Російський фемінізм: забуті тексти» і з'ясувати основні прагнення жіноцтва і спектр нагальних соціальних проблем в умовах модерних викликів. Результати оформити у вигляді наукової доповіді (з мультимедійною презентацією).

РУССКИЙ ФЕМИНИЗМ: ЗАБЫТЫЕ ТЕКСТЫ [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

1. Труды Первого Всероссийского женского съезда (10-16 декабря 1908 года, г. Санкт-Петербург) [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
2. [Щепкина Е. Труд и здоровье крестьянки](#) [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
3. [Коллонтай А. Женщина-работница в современном обществе](#)[Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
4. [Покровская М. Как женщины должны бороться с проституцией](#)[Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
5. [Бландова М. О надзоре за проституцией](#)[Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
6. [Бландова М. О современном положении русской женщины](#) [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

7. [Вахтина М. Брачный вопрос в настоящем и будущем](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
8. [Макшеева К. Нравственная сторона русской женщины в литературе и в жизни](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
9. [Янчевская М. Женщина у Вейнингера](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
10. [Клирикова О. Женская культура](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
11. [Шапир О. Идеалы будущего](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
12. [Тыркова А.В. Изменение женской психологии за последние сто лет](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Самостійна робота № 4 (17 год.)

Тема: Освітній вимір модерних трансформацій: становлення вищої і середньої жіночої освіти в Європі (друга половина XIX – початок XX ст.).

Мета: вивчити чинники і соціальні умови становлення жіночої освіти Нового часу; з'ясувати особливості процесу допуску жінок до вищої школи в різних країнах; виокремити бар'єри та стереотипи, які супроводжували емансипацію в освітній сфері.

Завдання:

I. Опрацюйте обране джерело з історії освіти і зробіть презентацію проблем тогочасної жіночої освіти:

Нормативні акти

1. Заключительный том трудов съезда по народному образованию. – М.: Журн. агентство «Гласность», 1912.– 187 с.
2. Труды I Всероссийского съезда по образованию женщин, организованного Российской лигой равноправия женщин в Санкт-Петербурге. – СПб. : Тип. Р. Голике, 1914. – Т. 1–2. – 533 с.
3. Воротинцев Н.Н. Полный сборник правил приема и программ высших, средних и низших, общеобразовательных, специальных и профессиональных учебных заведений России, мужских и женских, правительственных и частных. – Пг.: Тип. Петроградского градоначальства, 1915. – 404 с.
4. Все высшие женские учебные заведения в России. Необходимый справочник для женщин, стремящихся к высшему образованию / Изд-во группы студентов. – М., 1916. – 47 с.

II. Проаналізуйте нижченаведені джерела (спогади про навчання і матеріали досліджень учнівської молоді) та з'ясуйте: а) світогляд студентів/курсисток

(гімназистів/ток); б) спектр нагальних проблем; в) життєві плани і перспективи їхньої реалізації; г) реалії повсякденного життя учнівства модерної доби.

1. Вишнева М. Дневник Харьковской гимназистки. – Харьков, 2007. – 158 с.
2. Кривоносов Т.Л. «На помощь молодежи»: Сборник статей, писем и заметок о студенческой нужде и самоубийствах учащихся. – К.: Тип. С.Г.Слюсаревского, 1910. – 280 с.
3. Радин Е.П. Душевное настроение современной учащейся молодежи, по данным Петербургской общестуденческой анкеты 1912 года. – С.Пб.: Изд-ние Н.П. Карбасникова, 1913. – 118 с.
4. Рыбников Н. Идеалы гимназисток. (Очерк по психологии юности). – М.: Тип. «Русского Тов-ва печатного и издательского дела», 1916. – 50 с.
5. Санкт-Петербургские высшие женские (Бестужевские) курсы 1878–1918: Сборник статей / Под ред. проф. С.Н. Валка – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1965. – 288 с.
6. Сивков К. Идеалы учащейся молодежи (По данным одной анкеты) // Вестник воспитания. – 1909. – № 2. – С. 63–87.
7. Сивков К. Идеалы городских школьников // Вестник воспитания. – 1911. – № 4. – С. 79-87.
8. Идеалы гимназисток // Вестник воспитания. – 1914. – № 8. – С. 157-182.

III. Роз'ясніть поняття (візуалізуйте образ, а також персоніфікуйте конкретною особою): гімназистка, інститутка, жіночий рух, курсистка, нігілістка, «нова жінка», рівноправки, філантропки.

Самостійна робота № 5 (18 год.)

Тема: Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну.

Мета: вивчити основні напрями і тенденції змін виявів жіночості в епоху модерну; виокремити парадигму світогляду «нової жінки»; з'ясувати нові візуальні образи жінки в масовій культурі.

Завдання:

I. Опрацюйте нижченаведені джерела і сформулюйте світоглядні, духовні й етичні засади жінки модерного часу.

[Бландова М. О современном положении русской женщины](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

[Вахтина М. Брачный вопрос в настоящем и будущем](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

[Макшеева К. Нравственная сторона русской женщины в литературе и в жизни](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

[Янчевская М. Женщина у Вейнингера](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

[Тыркова А.В. Изменение женской психологии за последние сто лет](http://owl.ru/win/books/rw/index.htm) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>

Тыркова А. Освобождение женщины. – Пг.: Тип. Н.Я. Стойновой, 1917. – 16с.

Тыркова-Вильямс А. Воспоминания. То, чего больше не будет / Предисл. В.В. Шелохаева. – М.: СЛОВО/SLOVO, 1998. – 560 с. – (Русские мемуары).

Бовуар С. Второй пол. – Режим доступу:

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks//Psihol/Bovuar/index.php

II. Опрацюйте нижченаведені праці і сформулюйте бачення засад взаємовідносин між статями, кохання, подружнього життя у візії О.М. Коллонтай.

Коллонтай А. Новая женщина / А. Коллонтай // Современный мир. – 1913. – № 9. – С. 151-185.

Коллонтай А. Любовь трех поколений [Електронний ресурс] / А. Коллонтай. – Режим доступу: http://az.lib.ru/k/kollontaj_a_m/text_0060.shtml

Успенская В. А. Коллонтай: радикальный проект женской эмансипации / В. Успенская // Александра Коллонтай: Теория женской эмансипации в контексте российской гендерной политики: материалы международной науч. конф., Тверь, 11 марта 2002 г. / под ред. В.И. Успенской. – Тверь: Золотая буква, 2002. – С. 35-57.

Alexandra Kollontai: Selected Writings / Ed. Alix Holt. – N.-Y.: Allison and Busby, 1977. – 335 P.

The Autobiography of Sexually Emancipated Communist Woman / tr. by Salvator Attanasio. – N. Y., 1971. –235 p.

III. Оберіть конкретну персоналію (К. Брешко-Брешковська, В. Засуліч, В. Фігнер, І. Арманд, Р. Люксембург, Н. Крупська, К. Цеткін, О. Коллонтай) і зробіть її соціальну автобіографію, виокремлюючи прикметні особливості жінки-революціонерки.

Самостійна робота № 6 (17 год.)

Тема: Трансформації громадсько-політичної активності жінок (кінець XVIII – початок XXI) ст.

Мета: вивчити форми громадсько-політичної активності жінок Нового і Новітнього часу; з'ясувати вектори трансформацій громадянських прав і свобод жінок за різних політичних режимів.

Завдання:

I. Опрацюйте нижченаведені джерела і виокреміть форми громадсько-політичної активності жінок, з'ясуйте сутність політичних вимог і пропонувані

шляхи досягнення цього.

1. де Гуж Олимпія. Декларация прав женщины и гражданки [1791]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ravnopravka.ru/2011/03/олимпия-де-гуж-декларация-прав-женщин/>
2. Уолстонкрафт М. Обоснование прав женщины [1792]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://history.wikireading.ru/208616>
3. [Гуревич Л. Вопрос о равноправии женщины в крестьянской среде \(1907 г., № 1.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
4. [Гуревич Л. Отношение к вопросу о женском избирательном праве русского общества, земств и городок \(1907 г., № 2 август-сентябрь.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
5. [Женские делегации в парламентских фракциях \(1907 г., № 1.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
6. [Исполатова С. Самосознание женщины как фактор обновления общественного строя](#)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
7. [Кальманович А. Женское движение и отношение партий к нему](#)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
8. [Кувшинская Е. Женщина и политика](#)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
9. [Пиотровская А. Передовая статья \(1907 г., № 2.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
10. [Тюрберт С. Женский вопрос и политический строй](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
11. [Фон Рутцен А. Законодательные предположения партии народной свободы в области равноправия](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
12. [Чехов Н.В. Петиция женщин в Государственную думу \(1907 г., № 1.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
13. [Шингарев А. О правовом положении женщины в земельных законопроектах правительства и проектах реформ местного самоуправления](#)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
14. [Щепкин Н. Участие женщин в местном самоуправлении \(1907 г., № 1.\)](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://owl.ru/win/books/rw/index.htm>
15. Анна Франк. Убежище. Дневник в письмах. 12 июня 1942 - 1 августа 1944 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://lib.ru/INPROZ/FRANK_A/dnevnik_anny_frank.txt

Самостійна робота № 7 (16 год.)

Тема: Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.

Мета: опанувати сутнісні трансформації жіночого одягу XIX-XX ст.; виокремити чинники та форми нових репрезентацій жіночої моди в різні історичні епохи; виявити персоналії впливових дизайнерів і їхній внесок у жіночий образ.

Завдання:

I. Здійснить аналіз жіночої моди XIX ст. з акцентуацією головних напрямів і стилів

одягу. Результати представити у формі мультимедійної презентації.

II. Виявіть та обґрунтовано репрезентуйте чинники (технічні, соціальні, медичні, педагогічні...) руху за реформу жіночого костюму в другій половині XIX ст. Результати представити у формі наукової доповіді (з мультимедійною презентацією).

III. Реалізуйте компаративний аналіз візуального образу (костюму) тендітної панянки («кисейна баришня») і курсистки. Розкрийте соціальну сутність цих типів жінок.

IV. Аргументовано поясніть зовнішні трансформації образу дівчини XIX ст.: від Варвари Олексіївни Репніної-Волконської (уродж. Розумовської) до Софії Перовської, Олександри Єфименко, Софії Русової, Наталії Полонської-Василенко. Результати представити у формі мультимедійної презентації.

V. Проаналізуйте картини М. О. Ярошенка («Курсистка» (1883), «Терористка» (1881), «Циганка», «Влітку» (1895), «Акторка П. Стрепетова») і розкрийте панівні жіночі образи, візуалізовані ним.

Обміркувати вислови:

«Ти маєш право мислити по-іншому, ніж твоя епоха, проте не вправі одягатися інакше». Марія Ебнер-Ешенбах (австрійська письменниця)

Поняття: арт-деко, вирободяг, конструктивізм; непманська мода, пролетарська мода, революціонерка, робітниця; спецодяг.

Джерела:

Дзеконьска-Козловска А. Женская мода XX в. / пер. с польск. М.: Легкая индустрия, 1977. 296 с. <http://fashionlib.ru/books/item/f00/s00/z0000006/st000.shtml>

Зелинг Ш. Мода. Век модельеров. 1900—1999. – М.: KONEMANN, 2000. – 457 с.

Васильев А. Красота в изгнании. – М.: Слово, 2012. – 480 с.

Васильев А. Мода и фашизм. М.: Вече, 2009. — 288 с.: ил. — (Элегантная диктатура).

Васильев А. Судьбы моды. 2-е изд. — М.: Альпина нон-фикшн; 2010. — 464 с.

Винсент С. Анатомия моды: манера одеваться от эпохи Возрождения до наших дней. М.: НЛО, 2016. 284 с. (Библиотека журнала "Теория моды").

Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст.

С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с.

Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Bovuar/index.php

Энциклопедия моды от Александра Васильева. — В 2-х томах. — 8-е изд. — М.: Слово/Slovo, 2008. — 352 с.

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	<p>Відповідь студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	<p>Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	<p>Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципів аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.</p>

6.6.Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I						
Семінарські та практичні заняття (теми, бали)	С.1 (33 б.)	С.2 (44 б.)	С.3 (33 б.)	С.4 (33 б.)	С.5 (33 б.)	С.6 (44 б.)	С.7 (44 б.)
СР (бали)	35 балів						
Модульн ий контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25 (Загальне значення = 150 балів)						
Підсумковий контроль (вид, бали)	залік						

8.Рекомендована література

Основна

1. Абрамс Л. Формирование европейской женщины новой эпохи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.istmira.ru/istnovvr/formirovanie-evropejskoj-zhenshiny-povoj-erohi/>
2. Белова А. В. «Женское детство» в дворянской культуре XVIII — середины XIX века // Социальная история. Ежегодник. 2008. СПб. : Алетейя, 2009. – С. 23-46.
3. Белова А. В. «Четыре возраста женщины». Повседневность русской провинциальной дворянки конца XVIII – первой половины XIX в. СПб.: Алетейя, 2014. 480 с.
4. Бовуар С. де. Второй пол. Т. 1-2 / пер. с франц.; общ. ред. и вступ. ст. С.Г. Айвазовой. М.: Прогресс; СПб.: Алетейя, 1997. 832с.Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Bovuar/index.php
5. Васильев А. Красота в изгнании. – М.: Слово, 2012. – 480 с.
6. Васильев А. Мода и фашизм. М.: Вече, 2009. — 288 с.: ил. — (Элегантная диктатура).
7. Васильев А. Судьбы моды.2-е изд. — М.: Альпина нон-фикшн; 2010. — 464 с.
8. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. – 2008. – № 9–10. – С. 156-162. – Режим доступа: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
9. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. – 2008. – № 9–10. – С. 156-162. – Режим доступа: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
10. Егерова Т.А. «Вдохновенная чистой любовью, ты мой ангел-покровитель, главный по Боге»: русские консерваторы начала XIX века в личной жизни. // Социальная история: Ежегодник. – М., 2011. – С.25- 47.
11. История женщин на Западе : в 5 т. Т. IV. Возникновение феминизма - От Великой французской революции до Мировой войны / Под общ. ред. М. Перро; под ред. Ж. Фрассе; науч. ред. перевода Н. Л. Пушкарева. — СПб.: Алетейя, 2015. —536 с.
12. Мартианова И.Ю. «Чужие дети»: из истории жизни дореволюционного дворянства// Социальная история: Ежегодник. – М., 2011. – С. 49-76.
13. Морозова О. М. Ульяновы. Семья донских казаков за сто лет // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 298-318.
14. Первушина Е.В. Мифы и правда о женщинах СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 416 с. Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/208617>
15. Репина Л. П. История брака и семьи в гендерной перспективе // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. — 2008. — Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. – С. 5-22.
16. Репина Л.П. От «домашних дел» к «делам государства»: гендер и власть в историческом контексте / Л.П. Репина // Гендер и власть в историческом контексте / Диалог со временем 19 (2007). С. 5-27. – Режим доступа: <http://roii.ru/dialogue/19.pdf>
17. Стогова А. В. Друг семьи: круги общения супругов во Франции XVII века // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С. 241-265.
18. Эконен К. Творец, субъект, женщина: стратегии женского письма в русском символизме / К. Эконен. М.: НЛО, 2011. 400 с.

Додаткова

1. Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women's Movement 1855–1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.

2. Evans R.J. The Feminists. Women's Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840–1920. N.Y., 1977.
3. Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
4. Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
5. Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
6. Engel B.A. Women in Russia, 1700–2000. Cambridge, 2004.
7. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian's Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.
8. Веретенко В. А. Взаимоотношения родителей и детей в дворянских семьях России (вторая половина XIX — начало XX в.): этапы эволюции // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С. 184-211.
9. Голикова С. В. Семья и... ясли. Страница предыстории // Диалог со временем: Альманах интеллектуальной истории. 2008. Вып. 23: Брак и семья в контексте гендерной истории. С.319-339.
10. Сенявская Е.С. Женщины освобожденной Европы глазами советских солдат и офицеров (1944-1945 гг.) // Электронный научный журнал «Социальная история». 2013. Выпуск 2 (2). – С. 53-62.
12. Текуева М.А. «Решение» женского вопроса в Кабардино-Балкарии в 1917-1941 гг. // Социальная история: Ежегодник. — 2008. — СПб.:Алетейя, 2009. — С. 303-329